

Anna Dziatczyk
Archiwum Państwowe we Wrocławiu
Oddział w Kamieńcu Ząbkowickim

Relacja z uczestnictwa w XIX Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Szczecinie

XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich odbył się tym razem w Szczecinie w dniach od 17 do 21 września 2014 roku. Honorowy patronat nad Zjazdem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski. Tematem wiodącym Zjazdu, któremu przyświecało hasło: POLSKA-BALTYK-EUROPA, było znaczenie Bałtyku w historii Polski i Europy – morze jako czynnik spajający i ułatwiający modernizację żyjących nad nim społeczeństw. Obrady toczyły się w ramach pięciu sesji: Ludzie, Konflikty, Morze, Europa i Regiony, Edukacja.

Pierwszy dzień Zjazdu (17.09., tzw. „wigilia zjazdowa”) oferował uczestnikom do wyboru: cztery całodzienne sympozja wyjazdowe (w Cedyni, Kołobrzegu, Wolinie i Stargardzie Szczecińskim) lub czternaście przedpołudniowych i dwadzieścia trzy popołudniowe, zorganizowane w różnych częściach miasta. Ich tematyka była bardzo szeroka i różnorodna, ale zdecydowałam się na udział w sympozjum „Panta Rhei – Historia 2.0”, które odbyło się pod patronatem Muzeum Historii Żydów Polskich, a przewodniczyła mu dr Anna Sobczak. Omawiane na sympozjum zagadnienia dotyczyły zmian zachodzących w historii w dobie postępującej informatyzacji i technologizacji, czyli definiowania pojęcia historia cyfrowa (historia 2.0), nowoczesnych narzędzi warsztatowych historyka i nowych form źródeł, dydaktyki cyfrowej oraz popularyzacji historii przy wykorzystaniu Internetu. Szczegółowa tematyka wystąpień to:

- „Narzędzia pracy historyka w świecie cyfrowym” (dr hab. Zbigniew Osiński, prof. UMCS);
- „Historiografia 2050: dziedzictwo cyfrowe i badanie przeszłości” (Marcin Wilkowski, Historiamedia.org/ Fundacja Nowoczesna Polska);
- „Historiografia dwóch prędkości – czyli jak narzędzia cyfrowe zmieniły Klio” (dr hab. Andrzej Radomski, prof. UMCS);
- „Książka w erze nowych technologii, interakcji i interaktywności mediów” (dr Grzegorz Gmieterek, UW);
- „Gry dydaktyczne jako kreatywna i interaktywna forma tworzenia narracji historycznej przez uczniów” (dr hab. Józef Brynkus, UP Kraków);
- „Bлоги w nauczaniu historii, czyli nowoczesny sposób propagowania wiedzy” (dr Agnieszka Chłosta-Sikorska, UP Kraków);
- „Portal Wirtualny Sztetl. Wykorzystywanie nowoczesnych technik internetowych w procesie dokumentacji historii lokalnej” (Adam Dylewski, Muzeum Historii Żydów Polskich);
- „Repozytoria dziedzinowe jako narzędzia komunikacji naukowej. Prezentacja Otwartego Repozytorium Nauk Historycznych Lectorium” (Dominik Purchała, UW);
- „Platforma Pol-Int. Wymiana wiedzy i łączenie społeczności naukowej w ramach badań nad Polską” (Dagmara Dudek, UEV);
- „Otwarte modele komunikacji naukowej a cyfrowa humanistyka” (Michał Starczewski, UW).

Aby zawęzić obszerność komentarza do sympozjum, ale jednocześnie ukazać jego istotę ograniczę się do recenzji wystąpienia dr hab. Andrzeja Radomskiego. Prelegent omówił wpływ technologii z branży ICT (Information and Communication Technologies) na oblicze dzisiejszej rzeczywistości oraz jej wszechobecność, również w nauce. Zwrócił uwagę, że tworzy się jej nowy paradygmat – zwany Nauką 2.0, sieciową lub cyfrową, pod którą rozumiemy ogół praktyk na wszystkich etapach postępowania badawczego, w których wykorzystuje się różnego typu cyfrowe narzędzia (pakiet Office, poczta mailowa, teksty internetowe). Nauka cyfrowa to także nowe wartości i cele. Obecnie, ze względu na rolę, jaką odgrywają narzędzia cyfrowe i Internet, mówimy o życiu w cyfrowym świecie czy cyfrowej kulturze, a cyberprzestrzeń stała się alternatywnym światem dla różnych form ludzkiej aktywności. Codzienne funkcjonowanie w nowej epoce - informacjonalizmie, wymaga nowych umiejętności i kompetencji.

Nowej praktyce naukowej dedykowane są oprogramowania do rozwiązywania określonych zadań badawczych: pakiety do zarządzania treścią, bibliografią, cytatami i projektami, aplikacje webowe do komunikacji, prezentacji i publikacji wyników badań, otwarte cyfrowe archiwa i bazy danych, ponadto cloud computing (przetwarzanie w „chmurze”), wyjście poza teksty – w kierunku multimediiów i nowy przedmiot badań (rzeczywistość cyfrowa) oraz nowe formy uczestnictwa w praktyce naukowej (niezależni badacze czy ruch obywatelskich uczonych i ich projekty). Obok klasycznej historiografii (analogowej) zaczyna tworzyć się jej wariant cyfrowy (czasem też określanej jako 2.0 czy sieciowy) - badacz pracuje już w domu, korzystając z cyfrowych archiwów, repozytoriów i innych baz danych, ma dostęp do cyfrowych muzeów, czyta cyfrowe teksty w Internecie (i/lub na czytnikach e-booków). Pracuje często w zespole nad realizacją projektów (współpracując np. z informatykiem czy grafiką komputerową). Przeszukuje wielkie ilości danych w sieci (big data) i potrafi je analizować. Ważną częścią składową jego źródeł są obrazy (zdjęcia, filmy) czy historia mówiona (oral history). Historyk cyfrowy lubi eksperymentować z nowymi formami narracji (digital storytelling), tworzy wizualizacje (3D, infografiki, filmy, animacje, a nawet gry). Nie obca jest mu nowa nauka sieci i jej narzędzia. Wyniki swych prac publikuje w Internecie (przynajmniej w postaci pre-printów). Uczestniczy w dyskusjach na forach i portalach społecznościowych. Prowadzi blogi i administruje stronami poświęconymi problematyce historycznej. Historiografia analogowa wyczerpuje już swoje możliwości rozwojowe, nawet osiągnęła ich kres. Niesie to potrzebę zmian – począwszy od opanowania warsztatu pracy cyfrowego historyka, poprzez wypracowanie nowej metodologii, a skończywszy na reformie nauczania tej dyscypliny.

Jako uzupełnienie rozwinę jeszcze zagadnienie przedstawione przez dr. Dominikę Purchałą na temat repozytorium dziedzinowego, jako narzędzia komunikacji naukowej, na przykładzie Otwartego Repozytorium Nauk Historycznych „Lectorium”. Jest to dziedzinowe repozytorium umożliwiające przechowywanie i publiczne udostępnianie dorobku polskich nauk, takich jak: historia, archeologia, historia sztuki, bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, antropologia i etnologia, archiwistyka, itd. Działanie repozytorium opiera się na klasycznym modelu opartym o samoarchiwizację (*self-archiving*) materiałów przez ich autorów, obejmując również możliwość dostarczania treści przez instytucje. Umożliwi to dostęp do najnowszych wyników badań, raportów i opracowań oraz sprawniejsze weryfikowanie i recenzowanie efektów prac podejmowanych przez różne ośrodki naukowe. Repozytorium ma szansę stać się najdogodniejszą i najszybszą powszechną formą szybkiego komunikowania wyników badań oraz poddawania ich krytycznej analizie i weryfikacji.

W ramach czwartkowej sesji popołudniowej uczestniczyłam również w szkoleniu z podstaw prawa autorskiego w działalności naukowej, prowadzonym przez dr. Dominikę Purchałą (Instytut Historyczny UW, Fundacja Naukowa Przyjaciół IH UW Klio) oraz

Marcina Wilkowskiego (Fundacja Nowoczesna Polska, Koalicja Otwartej Edukacji), które dotyczyło m.in. umów prawnoautorskich, modeli otwartego dostępu i korzystania z licencji Creative Commons w publikowaniu naukowym i działalności dydaktycznej.

Uroczysta inauguracja Zjazdu miała miejsce 18 września, na której w imieniu Prezydenta RP wystąpił minister Tomasz Nałęcz. Została ona poprzedzona przez uroczyste posiedzenie Senatu Uniwersytetu Szczecińskiego, na którym nadano doktorat honoris causa prof. dr. hab. Andrzejowi Tomczakowi. Wykłady inauguracyjne wygłosili: prof. dr. hab. Krzysztof Mikulski (UMK) na temat „Pochodzenie Mikołaja Kopernika na tle migracji w strefie bałtyckiej” oraz prof. dr. hab. Stefana Kwiatkowskiego (US), „Stowarzyszeniowy ruch naukowy wobec społecznego funkcjonowania historii”.

W godzinach popołudniowych uczestniczyłam natomiast w sympozjum „Razem czy osobno? Archiwa i ich użytkownicy w świecie cyfrowym” pod przewodnictwem dr. hab. Władysława Stępnia (prof. UMK) i dr. Jana Macholaka. Zaprezentowane tu wystąpienia miały pokazać, w jakim kierunku idą zmiany w dostępie do archiwaliów, co zrobiono dotychczas w tym kierunku oraz w jakim stopniu te działania zaspokajają potrzeby użytkowników. Dotyczyły one również zagadnienia, w jaki sposób nowoczesne technologie zmieniają tradycyjne relacje między archiwami a ich użytkownikami, występujących w tych relacjach problemów i oczekiwań oraz zastosowania w archiwach crowdsourcingu¹.

Swoje wystąpienia zaprezentowali:

- prof. Władysław Stępnia (Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, UMK), „Archiwa w społeczeństwie i państwie, obecnie i w przyszłości”;

Pan Dyrektor zwrócił uwagę, że archiwa i archiwiści funkcjonują obecnie w dynamicznie zmieniającym się pod wpływem postępu technologicznego, politycznego i ekonomicznego otoczeniu, i chociaż podstawy prawne naszej działalności archiwalnej określa akt prawny rangi ustawy z roku 1983, w niewielkim już zakresie odpowiadający wymogom dnia dzisiejszego, musimy szybciej i elastyczniej reagować na wzrastające wymagania i potrzeby państwa oraz społeczeństwa, np. przy wdrażaniu elektronicznego zarządzania dokumentacją i ułatwianiu dostępu do swych zbiorów poprzez eliminację występujących w tym zakresie barier.

Archiwa przechowują i chronią ważną część narodowego dziedzictwa kulturowego, starając się także wpływać na poziom edukacji i wychowania w naszym kraju.

Ponadto do rozwiązania pozostało jeszcze wiele innych problemów, dotyczących w pierwszej kolejności zarządzania całym narodowym zasobem archiwalnym (państwowym i niepaństwowym) czy wytwarzania i przechowywania w długim czasie źródeł elektronicznych oraz wprowadzenie głębokich zmian do metodyki opracowania zbiorów, aby umożliwić dostęp do nich wszystkim zainteresowanym użytkownikom. Archiwa i archiwiści powinni zwrócić także szczególną uwagę na potrzeby nauk historycznych, szkolnictwa wszystkich szczebli oraz środowisk zaangażowanych w badaniach regionalnych i poszukiwaniach genealogicznych.

- dr Hubert Wajs (AGAD), „Archiwa a świat nauki”;

Prelegent zauważył w swoim wystąpieniu, że rozwój nowoczesnych technologii informatycznych pozwala obecnie na udostępnianie obrazów cyfrowych dawnych dokumentów już na masową skalę, co omówił na przykładzie skanowania Metryki Koronnej i

¹ Crowdsourcing - proces, w ramach którego organizacja (firma, instytucja publiczna, organizacja non-profit) przeprowadza [outsourcing](#) zadań wykonywanych tradycyjnie przez pracowników do niezidentyfikowanej, zwykle bardzo szerokiej grupy ludzi w formie open call (ang. *crowd* – tłum, ang. *sourcing* – czerpanie źródeł). Crowdsourcing umożliwia wszystkim użytkownikom Internetu partycypację w zadaniach, które kiedyś były zarezerwowane dla wąskiej grupy specjalistów (źródło Wikipedia).

akt stanu cywilnego. Jednakże przygotowanie takiego materiału (skanów) wymaga dużego zaangażowania i pracy poprzez:

- specjalistyczny, dopasowany do danego zadania sprzęt i doświadczony personel, a przede wszystkim wielokrotnie powtarzaną kontrolę jakości;
- zestandaryzowanego opisu, który stanowi podstawę wyszukania danego obiektu;
- przygotowania opisu – i to w miarę możliwości na poziomie pojedynczego dokumentu (oraz koniecznych metadanych oraz powiązania ich z obrazami cyfrowymi (przy zespołach lub seriach może wystąpić problem zmiany języka oraz nazewnictwa - zwłaszcza geograficznego – co ma z kolei wpływ na wyszukiwanie);
- przy udostępnianiu przez Internet rolę archiwisty, mogą spełniać serwisy społecznościowe.

- dr Violetta Urbaniak (AP w Warszawie), „Archiwa a edukacja - co mogą uczynić archiwa w dziedzinie edukacji”;

Zdaniem Pani dr, edukacja kojarzy się jednoznacznie z ewolucją intelektualną człowieka, jego wiedzą oraz z procesem i miejscem jej zdobywania, a zatem ze szkołą (na każdym z poziomów kształcenia). I chociaż archiwa nie zamierzają zastąpić szkoły, to mogą stać się jej pełnoprawnym partnerem w procesie edukacji, wspierając ją i uzupełniając w pracy z uczniem, studentem czy słuchaczem. Jednym z celów edukacji historycznej jest zaznajomienie uczniów z warsztatem historyka, kształtowanie nowych umiejętności. Ponadto uczeń jest potencjalnym użytkownikiem archiwum, wolnym od stereotypowego postrzegania tej instytucji, swobodnie korzystającym z jej zasobów czy to jako badacz, uczony, genealog, czy jako obywatel poszukujący dokumentów niezbędnych do udokumentowania własnego interesu prawnego. Działania edukacyjne, zawsze były obecne w działalności archiwów państwowych, a pod koniec XX w. archiwa zaczęły świadomie stawać się miejscem wszechstronnej edukacji społecznej, realizowanej z wykorzystaniem nowoczesnych metod i technologii. Konsekwencją tych zmian jest współczesna oferta edukacyjna tych instytucji, jednak nadal można zadać sobie pytania: Co jeszcze archiwa mogą uczynić w dziedzinie edukacji? Czego dotychczas nie dostrzegają?

- dr Andrzej M. Nowik (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) „Archiwa a genealogia. Problematyka kwerend genealogicznych w archiwach polskich”

Pan dr Nowik odniósł się do kwestii kwerend genealogicznych, na które od kilku lat ma wpływ przede wszystkim rozwinięta na szeroką skalę digitalizacja akt metrykalnych i akt stanu cywilnego, ponieważ stanowią one w warunkach polskich najczęściej wykorzystywane źródło historyczne przy tego typu badaniach. Miliony cyfrowych kopii metryk zostały już udostępnione na różnych stronach internetowych, a do wielu z nich zostały utworzone cyfrowe skorowidze, przyjmujące często postać rejestów. Otwartym zagadnieniem jest jednak nadal sposób porządkowania i prezentacji w Internecie zdigitalizowanych archiwaliów, co ściśle wiąże się z metodyką cyfrowej inwentaryzacji zasobów archiwalnych i ich udostępniania.

- dr Andrzej Biernat (NDAP, UW), Kazimierz Schmidt (NDAP), „Dokument elektroniczny w warsztacie historyka, co się zmieni?”

Prelegenci zwrócili uwagę na ewolucję dokumentu elektronicznego, który początkowo był postrzegany jako nośnik zapisany danymi, a następnie jako dający się wyodrębnić i zapisać w określonym formacie pliku zbiór danych, który można przenosić pomiędzy różnymi nośnikami. Obecnie pojęcie to zmierza w kierunku zbioru danych zapisanych „w chmurze”, bez możliwości a nawet zasadności wskazywania nośnika, na którym owe dane są zapisane. Projekcja na ekranie komputera wyświetlana jako odrębna całość, może być

fizycznie zapisana w różnych miejscach i różnych formatach, co wcale nie przeszkadza użytkownikom w zapoznawaniu się z danymi.

W konsekwencji dotychczasowe, sprawdzone metody postępowania z dokumentacją utrwalaną tradycyjnie na papierze są często całkowicie nieadekwatne do współczesnych potrzeb. Również zadania archiwów i bibliotek ulegają przedefiniowaniu, co nie jest łatwe wobec niejasnego podziału na źródła (dane z systemach teleinformatycznych) i publikacje (dane z tych systemów udostępnione w Internecie). Instytucje muszą pamiętać jednocześnie o możliwościach udostępniania, jakie stwarzają nowe technologie i co za tym idzie, o współczesnych użytkownikach oczekujących masowej digitalizacji już zgromadzonych materiałów, ale także o gromadzeniu rzeczy nowych, czyli o użytkownikach przyszłych. Jednak wymagania dla przechowywania i udostępniania dokumentacji elektronicznej powstałej od początku elektronicznie (in born) są zasadniczo różne od takich wymagań dla kopii cyfrowych (skanów) z dokumentacji tradycyjnej.

- dr Anna Krochmal (NDAP), „Europejski Portal Archiwalny (APEX) – nowe narzędzie dostępu do zasobów archiwalnych zjednoczonej Europy”;

Dr Anna Krochmal omówiła potrzebę pogłębienia dotychczasowej współpracy archiwalnej w krajach europejskich, która może być realizowana m.in. poprzez portal internetowy, gromadzący dane o archiwach europejskich i ich zasobach. W tym celu, od 2009 r., archiwa narodowe z 14 krajów Europy (w tym archiwa państwowe z Polski) przystąpiły do wspólnego projektu pod nazwą APEnet, mającego na celu budowę Europejskiego Portalu Archiwalnego. W wyniku trzyletnich prac, prowadzonych do 2012 r. zbudowano i udostępniono w internecie fizyczny oraz logiczny model portalu archiwalnego (<http://www.archivesportaleurope.net/pl>), przygotowany do prezentacji europejskich zasobów dokumentacyjnych w formie opisu, uzupełnionego o cyfrowe kopie dokumentów (skany).

Do roku 2015 prowadzona będzie rozbudowa portalu, pod względem funkcjonalności, jak też zawartości informacyjnej, w ramach kolejnego projektu europejskiego pod nazwą APEX, realizowanego w gronie 29 partnerów europejskich. Obecnie zgromadzono w nim ponad 36 mln danych opisowych oraz ponad 125 mln skanów dokumentów z 26 krajów i 267 instytucji archiwalnych. Wśród nich znajduje się ponad 2 mln danych z 11 polskich archiwów państwowych. Twórcy portalu współpracują z portalem Europeana, gromadzącym informacje o zbiorach bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych. Kluczową kwestią w najbliższej przyszłości będzie znalezienie miejsca dla bezpłatnie dostępnego Europejskiego Portalu Archiwalnego wśród podobnego typu narzędzi informacyjnych, w tym coraz większej liczby portali komercyjnych. Z punktu widzenia użytkownika portal powinien być nowoczesnym narzędziem, dającym dostęp z jednego miejsca w sieci do informacji o wielojęzycznych i pochodzących z różnych epok historycznych zasobów archiwalnych, rozproszonych w wielu instytucjach i krajach Europy, dokumentujących wspólną przeszłość, jak też ukazujących specyfikę funkcjonowania różnych lokalnych wspólnot europejskich.

- dr hab. Marek Słoń (IH PAN), „Pryncypia edytorstwa źródeł historycznych w dobie rewolucji cyfrowej”.

Dr Marek Słoń przedstawił zagadnienie skanu oryginału, który stał się znacznie tańszą, niż druk tekstu, formą rozpowszechnienia zawartości źródła, co współgra z priorytetem wydawniczym, którym jest udostępnienie liczących miliony stron serii ksiąg z późnego średniowiecza i epoki nowożytnej. Głównym zadaniem naukowego edytorstwa powinno być ułatwienie korzystania z faksymile², a w szczególności przygotowanie wstępu źródłoznawczego, szczegółowego spisu treści, indeksów stanowiących część ogólnopolskiej

² Faksymile – kopia [podpisu](#) odbita sposobem mechanicznym na [dokumencie](#) (źródło Wikipedia).

bazy danych i aplikacji łączącej te elementy, następnie w uzasadnionych przypadkach także pełnego odczytu i tłumaczenia wybranych partii tekstu. Edycja stanowi proces ciągły, w którym poszczególne elementy mogą być publikowane samodzielnie i obejmować jednocześnie wiele jednostek archiwalnych. Do podstawowych wyzwań należy ścisła współpraca z archiwami, refleksja ontologiczna w budowaniu indeksów i troska o trwałość zapisu cyfrowego.

Z bogatej oferty tematycznej proponowanej przez organizatora na piątkowe przedpołudnie (tj. 19 września), wybrałam udział w sympozjum w sesji „Konflikty” na temat „Wojny i konflikty jako czynnik kształtujący ład międzynarodowy”, zorganizowane pod patronatem Muzeum II Wojny Światowej, któremu przewodniczyli prof. dr hab. Krzysztof Komorowski i prof. dr hab. Janusz Faryś.

Celem spotkania była prezentacja wyników własnych ustaleń i wymiana poglądów na temat europejskich wojen, jako czynników sprawczych globalnych, trwałych zmian systemu międzynarodowego. Tematyka dotyczyła powstań narodowych, które toczyły się w Europie w XIX wieku od Hiszpanii po ziemie polskie i od Bałkanów po Morze Bałtyckie, nowego porządku światowego, który ukształtował się podczas II wojny światowej w ramach systemu jałtańsko-poczdamskiego (i wcześniej w czasie teherańskiego spotkania Wielkiej Trójki), opartego na względnej równowadze sił dwóch supermocarstw i podziale stref ich wpływów, wpływu obu wojen światowych na procesy stabilizacji/destabilizacji ładu międzynarodowego oraz konfliktów bałkańskich XIX-XXI w na ład europejski, ponadto poruszono zagadnienie zimnej wojny, a także wpływu doświadczeń wojennych i sojuszniczych XX wieku na strategię bezpieczeństwa RP.

Prelegentami sympozjum byli:

- prof. dr hab. Norbert Kasperek (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), „Spory wokół polskich i innych powstań narodowych, jako drogi wybicia się na niepodległość i suwerenność”;
- dr hab. Stanisław Jaczyński, prof. UP (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach), „II wojna światowa i system jałtański”;
- prof. dr hab. Piotr Madajczyk (Instytut Studiów Politycznych PAN), „Zmiany dyskursu o inżynierii społecznej pod wpływem I i II wojny światowej jako czynnik stabilizacji/destabilizacji ładu międzynarodowego”;
- prof. dr hab. Wojciech Rojek (UJ), „Wpływ konfliktów bałkańskich XIX-XXI w. na ład europejski”;
- ppłk dr hab. Juliusz S. Tym (AON), „Konflikty lokalne podczas zimnej wojny jako wyraz konfrontacji zbrojnej mocarstw, bez wypowiedzenia wojny”;
- dr hab. Wanda Jarząbek (Instytut Studiów Politycznych PAN), „Zimna wojna jako czynnik kontestujący ład międzynarodowy”;
- prof. dr hab. Janusz Zuziak (AON), „Wpływ doświadczeń wojennych i sojuszniczych XX w. na strategię bezpieczeństwa RP”;

Sympozjum odbyło się pod patronatem Muzeum II Wojny Światowej.

Piątkowe popołudnie (19 września) i sobotnie przedpołudnie (20 września) poświęciłam na sympozjum o tematyce „Kobieta na tle przemian cywilizacyjnych. XIX-XX wiek” - sesja „Ludzie”, któremu przewodniczyła dr hab. Agnieszka Chlebowska. Swoje wystąpienia zaprezentowały:

- dr Dobrochna Kałwa (UW), „Kobieta w dobie przemian w nowszej historiografii polskiej. Między tradycją a nowoczesnością”;
- prof. dr hab. Grażyna Borkowska (IBL PAN Warszawa), „Kobiety i historia XIX-XX wiek – różne narracje”;

- dr Katarzyna Sierakowska (IH PAN Warszawa), dr hab. Agnieszka Chlebowska (US), „Osiągnięcia i porażki ruchów emancyjacyjnych i feministycznych z perspektywy roku 1914”;
- prof. dr hab. Jolanta Sikorska-Kulesza (UW), „Z historii walki o prawa polityczne kobiet - dyskusja na ziemiach zabrzanych na pocztku XX wieku”;
- dr hab. Joanna Dufat (UWr), „W okresie powolnej modernizacji. Kobiety II Rzeczypospolitej – próba bilansu”;
- dr Agnieszka Janiak-Jasińska (UW), „Praca i perspektywa emerytury. Kobiety czynne zawodowo”;

oraz:

- dr Barbara Klich-Kluczewska (UJ), „Kobiety w PRL: sfera rodziny i życia prywatnego”;
- dr Natalia Jarska (IPN Warszawa), „Robotnice w PRL”;
- dr Alicja Zawistowska-Sadowska (UB), „Edukacja i kobiece szanse kariery w PRL i w dobie transformacji”;
- prof. dr hab. Katarzyna Jedynakiewicz-Mróz (UŁ), „Refleksje na temat ewolucji modelu kobiecości w Niemczech Zachodnich po II wojnie światowej”;
- prof. dr hab. Grażyna Szelałowska (UW), „Główne kierunki przemian pozycji kobiety w społeczeństwach Skandynawii w dobie dwudziestowiecznej modernizacji. Wzorzec lokalny, europejski czy uniwersalny?”.

Głównym celem spotkania było podsumowanie badań nad dziejami kobiet w ostatnich kilku dziesięcioleciach ze szczególnym uwzględnieniem nowych perspektyw metodologicznych i kompleksową oceną dotychczasowych rezultatów ich stosowania (bądź niestosowania). Referenci i uczestnicy sympozjum ujawnili luki w polskiej naukowej literaturze "feminologiczno-historycznej", a pod dyskusję poddano najbardziej obiecujące kierunki dalszych prac badawczych. Udział socjologów, historyków sztuki i literatury nadał dyskusji charakter interdyscyplinarny - zwrócono również uwagę na pogłębiającą się interdyscyplinarność nauk historycznych z antropologią, socjologią, informatyką. Rozpatrywano ponadto w kontekście historycznym zagadnienie gender (płci społeczno-kulturowej) jego złożoności i składowych - stereotypów i ról płciowych przyjmowanych w ramach danej kultury w drodze socjalizacji przez kobiety i mężczyzn. Jednym z wątków przewodnich była kwestia zakresu i granic kobiecych karier zawodowych przed I wojną światową, w epoce II Rzeczypospolitej i w latach PRL.

Gospodarze Zjazdu zadbali o wzbogacenie obrad licznymi wydarzeniami towarzyszącymi, np. piknik historyczny, uroczysta kolacja, wycieczki po Szczecinie i okolicy, projekcje filmów, koncert.

Uczestnicy Zjazdu mogli bezpłatnie odwiedzić okoliczne muzea: Muzeum Narodowe oraz Muzeum Techniki i Komunikacji w Szczecinie, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie Szczecińskim, Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu a także Muzeum Regionalne im. Andrzeja Kaubego w Wolinie.

Ponadto bardzo bogatą ofertę wydawniczą prezentowano natomiast w „Salonie Książki Historycznej”. Dostępne były również liczne interesujące wystawy prezentowane w większości w warunkach plenerowych („Sonderlaboratorium SS. Zamojszczyzna – pierwszy obszar osiedleńczy w Generalnym Gubernatorstwie”, „Niech polska ziemia utuli ich do spokojnego snu... – Ekshumacje i identyfikacje żołnierzy podziemia niepodległościowego”, „Szczecin wojenny”, „W świetle barwy i modlitwy. Polichromowane stropy w kościołach Pomorza Zachodniego”, „Odkrywanie piękna. Architektura ryglowa Pomorza Zachodniego”, „Kościoły ryglowe diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej”, „Zamki, dworce, pałace Pomorza Zachodniego”) i w siedzibach: Instytutu Pamięci Narodowej, oddział w Szczecinie („Przez

Morze Czerwone. Rzeczypospolita Polska na Uchodźstwie 1945-1990”), Muzeum Narodowego („A więc wojna! Los ludności cywilnej w 1939 roku.”) i na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego („Badania Archeologiczne Katedry Archeologii IHiSM US. Dorobek dekady”, „Każń profesorów lwowskich. Wzgórza Wuleckie 1941” oraz „Dziś albo nigdy! Wielka wojna i polskie dążenia niepodległościowe”). Ostatnia wystawa na temat genezy i wybuchu I wojny światowej, została zorganizowana przez Archiwum Narodowe w Krakowie i wykorzystano w niej materiały archiwalne również z zasobu Archiwum Państwowego we Wrocławiu.

Uczestnictwo w Zjeździe było dla mnie bardzo pozytywnym doświadczeniem, które wzbogaciło moją wiedzę z zakresu archiwistyki, a w szczególności rozwoju jej cyfrowego charakteru oraz stworzyło możliwości bliższego poznania środowiska Uniwersytetu Szczecińskiego, samego miasta i jego walorów kulturowych, a także nawiązania kontaktów na gruncie zawodowym.

UWAGA: do recenzji poszczególnych wystąpień, korzystałam z abstraktów zamieszczonych przez prelegentów na stronie internetowej www.pthszczecin.pl